

TÜRK ÜROLOJİ DERGİSİ
(T. Urol. Derg.)
Cilt : 2 , 4 , S: 251-257, 1976

EMPOTANS VAK'ALARIMIZDA SOSYO-PSİKİYATRİK DEĞERLENDİRME ORANI

Social and echnomical influences ower the sexual impotence

Dr. Haydar DÜMEN (*)

Toplumların benimsedikleri kavramlar vardır. Bunların bir çoğu evrenseldir. Yüzyıllar boyu, kadın erkek ilişkilerindeki denge, göstergesi erkekten yana sapmıştır. Erkek, kol gücü, pazu bilek ve fizik gücüyle ataerkil bir düzen kurmuş ve bu düzenden kendi çıkarına payını alagelmiştir. Bu pay her konuda olduğu gibi, sekste de kendi rahat ve özgürlüğünü sağlamakla kalmamış, giderek, erkeklik bir çok olumlu ve yüce kavramların simgesi olmuştur. Terside olumsuz, aşağılatıcı kavramlarda kullanılmıştır. Doğruluğun, üstünlüğün, gücün kanıtlanması için söylenen: «Erkeksözü», «Erkeklik bu mu?», «Erkek olan ağlamaz», «Er olanlar korkmaz» «erkek böyle olur», sağlam bir davranışta «erkekçe» sözcükleri, kalleşliğin, korkaklığın, pısrıklığın anlatımında «karı gibi», aldatma ve sahtekârlıkta, «kancıklık» sözcükleri günlük deyimlere girmiştir. Olumluyla olumsuzun simgelenmesinde, erkeklikle dişiliğin kullanılması düşündürücüdür. Bu ve benzer simgeler, psikoanalitik terminolojide de kendini görülür. Örneğin güneş erkekliği, ay kadınlığı simgeler. Güneş güçtür, yani potens'tir. Ay ise ışığını güneşten alan, gecelerin fanatik, romantik lüksü gibidir. Yılan, balık, at, kılıç, ağaç, erkekliği, tabanca, tüfek atmak cinsel birleşmeyi (bunlar düşsel sembollerdir), kova, bardak, kadeh, sandal, kedi gibi gereçler ve varlıklar da kadınlığı simgeler.

Potensin, gücün, erkin simgesi, erkeklik kavramı, kaynağını içgüdüsel kökenlerdende alarak, güçlenmiştir. Çoğalma, doğanın özünde olan, güçlü biyolojik bir yasadır. En ilkel budunlarda, yaşamak için savaşmak, av hayvanlarını vurmak, ok atmak, taş atmak, çoğalmak içinde tohum atmak ve fıskırtmak doğadaki tüm canlılarda var olan ortak davranışlar ve yasalarıdır. Bu kavram ve davranışlara kişiöğlunun yaptığı en ilkel yapıtlarda da raslıyoruz. Atmak, fırlatmak, eylemi erkeklikle özdeşleşince, erkeklik kavramı

(*) İstanbul İlk Yardım Hast. Akıl-Sinir Hast. Uzmanı

da günlük yaşamımıza, savaşta iyi dövüşen, korkmayan dirençli, hatta içki masasında iyi içen bir kişilikle özdeşleşmiştir. Böylece atavik değer yargılarıyla pekişen, sanatsal yapıtlarla süslenen, doğasal temele dayalı gücün, erkin, kopmaz bir parçası gibi kabul edilegelmiş olan, erkeklik: Güç, erk, yani potens, bunun yitirilmesi; güçsüzlük, tükeniklik, eziklik, ise potensizlik yani empotensi karşılar anlama gelmiştir.

Erkeklerde empotens söz konusu olunca raslanılan panikte, ve hemen her erkekteki gizli empotans korkusunda, geçmişten geleceğe uzanan toplumsal ve doğasal derin etkilerin izleri gizlidir. Bu nedenle kişi güçsüzlüğünü, (empotansını) gizler ve ondan utanır.

Bir çok konularda toplumların ortak evrensel değer yargıları bir çoklarında da ayrımlar vardır. Empotans, erkekler için evrensel nitelikte bir korkudur. Bu durum bizim toplumumuzda daha da korkunç görülür ve büyük bir bahtsızlık olarak kabul edilir. Bunda kuşkusuz Osmanlılığın, ataerkilliğin de etkisi vardır. Toplumlar kültür ve sanatta ne denli ileri iseler, uğraşları, hobileri ve yücelme olanaklarıyla ne denli zenginseler empotansın ya da bir başka yetersizliğin yıkımını da o denli az duyarlar. Freud'un: «Türkler her çeşit hastalığa karşı son derece mütevekkildirler. En ağır hastalıkları bile, kader böyleymiş, «ne yapalım?» elden ne gelir, sözler gibi sözlerle karşılırlar. Durum empotansda tam tersine döner. - Onsuz hayat yaşanmaya değmez, - böyle yaşamaktansa ölmek daha iyidir, gibi sözlerle büyük üzüntülerini anlatırlar» demiştir. Freud'dan da tescilli bu durum bizim toplumumuzda potansiyeli yüksek bir anksiyeteye neden olur.

Türk toplumun sosyal yapısını iki kesimde irdelemek doğru olur: Köylü ve kentli diye sınıflandırabileceğimiz bu iki gruptaki sosyal değerler, özellikle cinsel konuda çok değişik görünümeler yansıtır.

Köylü kesiminde, cinsel olaylar doğasal yasalara daha uygun oluşur. Empotans daha çok sosyal ve psikolojik frenin, yani süperegounun iyi geliştiği kişilerin sorunudur. Empotansın yüzde doksan beşinin psikolojik, yüzde beşinin organik nedenlere bağlı olduğu, ürologlar tarafından da benimsenmiş bir orandır. Bu yüzde doksanbeş, psikolojik nedenli empotansın da büyük çoğunluğu gençler ve entelliktüel kişiler arasında görülmektedir.

Buna karşın, Türk toplumu fıkralarında, öz deyimleri ve folklorunda, şarkı ve türkülerinde empotansı hep yaşlılara yakıştırır ve yükler. Konuya bu açıdan baktığımızda bol materyal buluruz. Bilindiği gibi, cinsel konudaki fıkralar, neşeli sohbetlerin garnitürüdür. İki kişi yan yana geldiğinde özellikle içki sofralarında konu, döner dolaşır buraya gelir. İnsanları güldüren, sosyal psikoloji açısından, toplum kalıplarını yansıtan hep yaşlılara yakıştırılan erkeklerin umacısı empotansla ilgili fıkraları söyleyene de dinleyene de kendi ego ve güçlerini tanıtladığından sadistik bir hazla güldürü kaynağı olur. Empotans her ne kadar yaşlılığın doğal bir sonucu ise de, kişi kaç yaşında olursa olsun, bu duruma düşmek istemez. **Şimdi bu konuda iki örnek fıkrayı inceleyelim:**

Fıkra 1.

«Organlar yaşlanmışlar, yorulmuşlar, bir jüri önünde emekliliklerini istemişler. İlk sözü eller almış; - Beyler ben çok yoruldum, hep çalıştım, sahibimin hizmetinde oldum, işledim, hareket ettim. Emeklilik benim hakkımdır demiş. Ellerin sözünü ayaklar kesmiş; - Ne münasebet tüm bedeni ben taşıdım. Ben olmasam, ben gitmesem eller nasıl çalışırdı? Üstelik onları da üstümde taşıdım, emeklilik benim hakkımdır. Beyin atılmış; - Hayır beyler -demiş. - Emeklilik benimdir. Ellere ayaklara da emirleri ben verdim. Yalnız onlara mı, tüm organlara. Mide, göz, kulak her şey benim denetimimde çalıştı. Onlar teker teker dinlenirken ben çalışıyordum. Emeklilik benimdir. Kalp - Hayır - diye bağırır. - O hak benimdir. Beyin uykuda dinlenirken de, ben çalıştım. Hem öyle ki, doğumdan bu güne dek bir dakika dinlenmeden, durmadan bedene kan pompaladım. Bu sırada derinden ve hafiften hafiften bir ses yükselmiş - Hayır hayır!.. Emeklilik benimdir. Jüri üyeleri sesin kimden geldiğini anlıyamamışlar - Kimsin, şöyle ayağa kalda konuş demişler. Bu ölgün, sesin sahibi penis: - Ahh!... demiş, nerede, ayağa kalabilseydim emekliliğimi ister miydim hiç?»

Fıkırada görüldüğü gibi, cinsel organın çalışmaktan yana hiç şikâyeti olmadığı, çalıştığı sürece de yorgunluktan söz etmediği belirtilmektedir. Bu fıkrada da, öteki fıkralarda olduğu gibi empotans yaşlılıkla yan yana getirilmiştir.

İkinci fıkra: «Bir grup erkeğin bulunduğu bir salonda - her gün cinsel birleşme yapabilenler parmak kaldırsın denir. Salondakilerin yarısı parmak kaldırır. - İki günde bir birleşenler isteğine salondaki geri kalanların yarısı parmağını kaldırır. Üç günde haftada bir isteğine de parmaklar kalkar. On beş günde, ayda bir sorusundan sonra, yılda bir kere birleşme yapabilen sorusu yöneltilir. Arkadan yaşlı biri sevinçle - ben, ben!... diyerek parmağını kaldırır. Ötekiler merakla sorarlar, - peki ama, bu neşeniz neden? sorusuna yaşlı adam gene aynı sevinçle - Bugün bugün yaptım - diye yanıt verir. Burada da cinsel eylemin yapılmasından doğan neşe, mutluluk, ruhsal doyumluk göze çarpmaktadır, ve yaşlılıkta, yılda bir kez de yapılsa, gene o kişiye neşe vermektedir.

Sosyal psikolojinin elemanları olan iki örneğini verdiğimiz bu fıkralardan pek çok var. Biz burada ikisini kullandık. Ve bu fıkraları derlerken ün lü Bal Mahmut'a (Muhmut Baler) da başvurduk.

Türkü ve şarkılarda sık rasladığımız, örneğin «delikanlı dururken yaşlılara kim bakar» gibi sözcüklerle dolu ve doğasal olan, gençliğe övgülü sözcükler çoktur. Hemen tüm şarkı ve türkülerde cinsel aktivite gençliğe gençliğe maledilmiştir.

Pantolonunun düğmesi açık olan kişiyi (genellikle bu kişi yaşlıysa) uyarıldığınızda, «ölü evinin kapısı açık olur» gibi bir yanıt alabilirsiniz. Bu deyimde şaka yollu bir çelebilik vardır. Ancak, arkada (background) onun saklanacak, korkulacak bir yanı kalmadığı demek istenir. Gene, «vinçle kalkmaz», «altına destek koymak gerek», «başı yere bakıyor», gibi bir çok

deyimler de empotansı belirginler. Bu sözcükleri tamamlayan **iki fıkrayı da sunduktan** sonra, konunun öteki bölümlerine geçeceğiz. **Fıkra:** Adamın birinin çocukları çok hayırsızmış. Çevresindekilerin, «Senin çocukların çok nankör bunca fedakarlık ve masraftan sonra sana saygıları yok» gibi acımalı sözlerine adam, «yok onlardan daha nankörü var bende. Çocuklarımdan da fazla baktığım masra fettiğim şu nankör var ya», diye penisini göstermiş. «Kırkbeş yaşına kadar hep kasketime selam durur, şimdi başını kaldırıp yüzüme bile bakmıyor, gözü hep ayaklarımda» diye yakınmış. Bir içki sofrasında testislerden yakınıyorlarmış. «Tanrı bunu amma da biçimsiz yerde ve biçimde yaratmış. Lodosta sarkar, poyrazda büzülür, apış arasında, otursan bacaklarının arasına sıkışır, pantolon giyemezsin rahat, düğme kadar, beden başka yerinde yaratılsaydı ne olurdu gibi konuşmalara kulak misafiri olan Şair Eşref, yerinden kalkmış şu dörtlüğü okumuş:

**Cümle azayı beden lâzımdır,
Her biri bahisi jimnastik olur,
Nur-u ayınım taşığı sanma abes,
İhtiyarlıkta çük'e yastık olur.**

Bu fıkrada da iki özellik göze çarpmaktadır. Biri ihtiyarlıkta artık penisin yatar duruma geçmesinin doğallığı, öteki, penisin çeşitli deyimlerinin yerine «çük» deyiminin seçilmesi. Bilindiği gibi, daha çok çocuklar için kullanılan ve küçümsetici bir sözcüktür bu.

Bunca fıkra, karikatür, öz deyim, türkü, hep yaşlılıkta empotensi işlerken, gençlere ne oluyor ki, empotensten yığın yığın hekime başvuruyorlar?

Bunun yanıtı oldukça geniş bir alan içindedir. Kuşkusuz toplumun değer yargılarının töre ve bağnazlığının cinsel konudaki tutuculuğunun, ayıp, günah aşılamlarının, ve eğitim yetersizliğinin bu konuda etkisi olmaktadır. Toplum yapısı incelenirken köylerdeki özel bir durum empotansı önleyici rol oynar. Bu hayvanlarla yapılan cinsel temaslardır. Köy delikanlısı, cinsel anarşi yaşında, henüz şehirlinin kadını tanımasından, ortalama beş yıl daha önce, hayvanlarla cinsel temasa başlar. Hayvana karşı hiçbir inhibisyona girmeden, o anarşi döneminde, penis-vajen ilişkisi ve koşullanması kurulur. Böylece ileride, kadınla birleşme yapılırken, ya da evlenildiğinde bu koşullanma, rahatça kadına transfer olur. Kentli gençler bu yaşlarda henüz masturbasyon döneminindedir. Masturbasyonda penis-vajen koşullanması olmadığı gibi, temelinde oto-erotizm yatar. Bu oldukça sakıncalı bir koşullanmadır. Masturbasyonunun organik sakıncaları değil buradaki sözümüz. Kentlerde kadınla temas yaşı, çoğu kez 18-20 yaş dolaylarına raslar. Oysa bu yaşta kentli çocuklar, lise belkide üniversite öğrencileridirler. Artık mikrobu tehlikesini, hastalık kapabileceklerini öğrenmişlerdir, ayrıca süper egoları da gelişmektedir. Genelevlerin kötü koşullarında çoğu kez onurları incinmektedir. Ve böylece ilk başarısızlık, sonraki birleşmeleri de olumsuz etkiler. Toplumumuzdaki empotens nedenlerinin en

önemlilerinden biri budur. Ve gençlik yaşlarında, karşı cinslerin rahat, heyecansız birlikleri, henüz bir kaç ilin kalburüstü aileleri dışında toplumun öteki kentlerinde söz konusu değildir.

Köylülerde görülen geçici inhibisyonlara bağlı empotenslerin bir başka yanı da, bunun «büyü», «bağlama», gibi gizli güçlere yorumlanmasıdır. Böylece bir projeksiyon mekanizması ile inhibisyonun kişiyi ezici, korkutucu, kahredici ağırlığı giderilmiş olur. Hocalar okur, üfler, muska yazar, erkeğin erkekliğine toz kondurulmaz. Kimbilir, hangi düşmanın büyü, bağıdır bu, diye sabırla beklenir. Bu sırada heyecan potansiyeli azalır. Hocaların da nefesi etkisini göstermiş! olur. Gelecekteki günlerde, hatta ikinci, üçüncü günlerde iş olur biter.

Kentliler ise, büyü, hoca, efsun martavallarına artık inanmamaktadırlar. Böylece bir projeksiyon mekanizması da kurulamaz. Kişi özürü kendinde arar, çoğu kez geçmişteki masturbasyonunu yani kendini suçlar. Temaslarda kendini zorlar. Her zorlama, olumsuz etkiye neden olur ve bir kısır döngü içinde günler uzar gider.

Eşlerin, bilgilerinin bu konudaki tutumlarının da rolü ve önemi vardır. «Kastre eden kadın» diye bir tip vardır. Eşlerinin fiziğiyle davranışlarından farkında olmadan ampotanse sürüklenen erkekler, çoğu kez bunun nedeninin farkında olmazlar. Bu durumda, normal seyreden evlilikleri içinde, tek düzeliğin de tatsızlığıyla giderek güçsüzlüğe düşer. Buna değin iki kısa fıkramızı daha sunalım: «Kadın kocasına göstermiş, efendi horoza bak, tavukların üstünden hiç inmiyor. Erkek de evet hanım, doğru» demiş. «Her istediğinde altında bir başka tavuk olursa ben de inmem. İkinci fıkra: «Hocaya, karısı bak» adam, komşumuz Hüseyin efendinin nur topu gibi çocukları var. Bu işi yaparken adam hep besmele çekermiş, sen hiç orali değilsin, deyince Hoca da «Hanım» demiş Hüseyin efendinin karısı benim olsa, bırak besmele çekmeyi, her keresinde hatim indiririm diye cevabı yapıştırmış. «Horoz ölür gözü, çöplükte kalır» deyimiyle belirginleşen değişik kadın özlemi, çoğalma yasalarına dayalı, doğasal kökenli bir istektir. **Tek düze, cinsel yaşamdan doğan sürmenaj, entellektüel, fizik yorgunluklar, nevrasteni ve öteki bedensel hastalıklara bağlı geçici empotanslar, gençlerde gördüğümüz psişik empotansların yanında çok az kalır.**

Kanımızı saptamak için, çalışmamızın bu bölümünde randevü evinden sağladığımız iki kadınla konuştuk. Kadınlardan biri ondokuz yaşında ve çok güzel. Öteki yirmiyedi yaşında randevü evinin patronu. Evde dokuz kadın çalışıyoruz. Evin günlük kazancı beş bin lira dolaylarında. Güzel kadının da eline ortalama bin lira geçiyor. Bu sayıları randevü evinin trafiğini göstermesi yönünden veriyoruz.

Ondokuz yaşındaki kadın iki yıldır çalışıyor. Kendisine gelen, başarısız kalan erkeklerinin oranının onda bir, elektülasyonun olduğu, ama ereksiyonun olmadığı başarısızlıkların da onda bir olduğunu toplam onda iki-oranında empotansa rasladıklarını her iki kadın da söylediler. Bu yüzde yirmi gibi oldukça yüksek bir orandır. Buna karşın, hırpani tiplerin fazla başarısız olmadıklarını anlattılar. Orta yaşlılarda ve ileri yaşlarda ise empotansa

raslamadıklarını eklediler. Özellikle yaşlı müşterileri arasında empotans görüp duymadığını patron kadın, ayrıca söyledi.

Güzel kadının bir eksitan ya da inhibitör olup olmadığı konusunda, patron «O hiç belli olmuyor, bakıyorsunuz güzel kadında başarılı olamayan çirkin bir kadında başarılı oluyor ya da bunun tersi de olabiliyor. Ancak erkek olsun, kadın olsun, ilk birleşmeler çok önemli diyor. Kadın korkutulmuşsa, zorla temas yapılmışsa yıllarca bu korkunun etkisinde kalıyor, cinsel birleşmelerden zevk alamıyor. Erkek ise ilk temaslarda iyi muamele görmemişse, daha sonrakilerde bunun etkisinde kalıyor ve aşağılık kompleksine kapılıyor diye, hekimlerin sık sık söylediği klâsik bilgiyi canlı bir gözlemci olarak anlatmıştır.

Kadınların verdikleri sayılar ve ortaya koydukları kanılar bizim vak'alarımız ve sayı değerlerimizle büyük bir uyum gösteriyor. Yalnız, yaşlılarda şimdiye dek hiç empotansa raslamadık demeleri ilginçtir. Ne var ki bu işi yapabilenlerin ve alışık kişilerin oraya gittikleri düşünülürse, bu yanıtları ve kanıları da normaldir.

Şimdi empotans vak'alarında sosyo-psikiyatrik değerlendirme oranlarımızı verelim. Bize mektupla cinsel şikâyetlerle başvuran sekizyüz erkekten, yüzotuzyedisi, yani yüzde onyedisi, empotanstan şikâyet etmişlerdir. Oysa polikliniğimize gelen erkek hastaların yarısından çoğu empotanstan, geri kalanların yarısı da, ejakülasyon prekozdan şikâyetle gelmişlerdir. Öteki dörtte bir oranındakiler ise, eşleriyle ilgili şikâyetler ya da başka nedenlerle başvurmuşlardır. Mektupla başvurmada, hastalar her konuda rahatlıkla hekime açılabilirler. Örneğin pasif homoseksüalitesi olan erkekler ile polikliniğimize gelenler kadın homoseksüellerden mektupla başvuranlardan çok daha azdır. Polikliniğimize başvuran empotans şikâyeti olan erkeklerin yüzde 75-80'i yani dörtte üçü genç, çoğu okumuş, meslek sahibi kişilerdir. Süpergoları iyi gelişmiş, küçüklükten başlayarak sorumluluk duygusunu yüklenmiş insanlardır. Empotans seksüelden polikliniğimize başvuran en küçük yaş onyedi. En yüksek ise yetmiş üçtür. En uzun süre yüksek eğitim görmüş bir karı kocaya aittir ve yedi yıldır.

Mektupla başvuran vak'alarımızın ellikisi, yüzde otuzdokuzu ereksiyon azlığından; otuzüçü, yüzde yirmibeşi, kadına başarısızlıktan yani temas sırasında penislerinin sönmesinden, yirmibeşinde, yüzde ondokuş dolaylarındakilerde ise, libido azlığından şikâyet etmişlerdir. Onyedisinde aşağılık duygusunun hakimiyetine bağlı empotans görülmüştür. Yedisinde psikonörotik şikâyetlere bağlı empotans, beş kişide seyrek birleşme beş kişide hiç ereksiyon olmaması, üçünde homoseksüalite ve üçünde de küçük penisen dolayı empotans saptanmıştır.

Ereksiyon yetersizliğine, genellikle genelevlerin olumsuz koşulları neden olmaktadır. Kadına başarısız 52 vak'a (yani ereksiyon azlığına) ereksiyon yokluğu 5 vak'ayı da katarsak, ve 33 vak'ayı cinsel temas sırasında ereksiyonun sönmesini de buna eklersek vak'alarımızın çoğunda ruhsal inhibisyonlara bağlı, ereksiyon mekanizmasındaki bozukluk söz konusu ol-

maktadır Ancak % 18 vak'ada saptadığımız libido azlığı ise, yapılan eğitim ve kötü aşılamlar, ayıp günah korkuları ile ilgili bulunmuştur.

Libido azlığı, bazan cinselliği kadını itme ya da başka bir savunma mekanizmasıyla kişi pisişizmini etkiler. Ayrıca uzamış başarısız tüm vak'alarda diyebileceğimiz aşağılık duygusu, nörotik şikâyetler durumun yarattığı beklenen sonuçlardır.

ÖZET

Empotans anksiyetesinin ne denli yüklü olduğunu tüm hekimler iyi bilir. Bu anksiyete ve aşağılık kompleksi, kişiyi okulda, iş yerinde başarısız, mutsuz verimsiz kılar. Toplum içinde almak istediği rolü alamaz ve olmak istediği noktaya kolay ulaşamaz. Arkadaşlarından kaçan içe dönük bir kişilik oluşabilir. Bu davranışlar nörotik sınırdan belki psikotik döneme de geçişebilir. Bu yüzden intiharı düşünen pek çok vak'a görülmüştür. Anksiyete toplum ruh sağlığını bozar. Oysa cinsel konularda anksiyeteye yenmede her hekimin olduğu gibi uroloji uzmanlarıyla psikiyatırların daha iyi bir örgütle elele olmaları gerekir. Bu toplantıda bize de söz vererek böyle bir örgütte bize elini uzatan, ya da uzattığımız elimizi tutan sayın Urolog arkadaşlara ve Türküroloji Derneğinin sayın yönetim kuruluna ve başkanına teşekkürlerimizi sunarım.

SUMMARY

Social and echnomical influences ower the sexual impotence

Anxlety and all kind psychological disturbances which are causing anstress and sexual worrying may guide to the sexual impotences sosyological conditions. Education, and training. Mental progress or negressions will influence of cours on tle sexual potences.

Echnomical propecties has the same influences.

Amongs people, talking, poems, idioms and popular stories are mentioning on exciting in these subjects.

Male and Female are facing the conditions and pathological inglucuces dif-fecent way regarding to their sexual organs and satisfactory differences. Best way to deal with them is the collaborations of the psychologist, psychiatrist and urologist together.